

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

amis

BILTEN

16 – 2007 Živa stoka

AGRARNI MARKETIŠKI INFORMACIONI SISTEM
CRNE GORE

18. april 2007. Vol. 2, Broj 16 Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore www.minpolj.vlada.cg.yu
www.amiscg.org

Ponuda na stočnim pijacama	2-3
Pregled cijena žive stoke	3-7
Ishrana ovaca	8-10

PONUDA NA STOČNIM PIJACAMA

Prethodne nedjelje bilježimo bolju ponudu na stočnim pijacama u Crnoj Gori. Najbolja je bila ponuda jagnjadi i prasadi kojih je bilo na skoro svim pijacama dok je i dalje ponuda priplodnih grla veoma mala.

Značajniji pad cijena u toku prethodne nedjelje bilježimo kod prasadi čija je prosječna cijena po kg žive mjere sa 2,9€ pala na 2,74€ (-0,16€). Porast cijene bilježimo kod junadi simentalске rase do 300 kg sa 1,7 na 1,95€ (+ 0,25€).

Bar

I dalje ponude na pijacama skoro i da nema, tako da cijene potiču od farmera i klaničara. Na tržištu imamo dobru ponudu jagnjadi dok je tražnja dosta slabija pa se očekuje pad cijena. Ulcinjsko jagnje ima najvišu cijenu i trenutno je 3€/kg žive mjere. Ostale kategorije stoke imaju cijene slične prethodnim nedjeljama.

Berane

Ovog vikenda na stočnoj pijaci u Beranama bila je bolja ponuda žive stoke. Ovo se posebno odnosi na kategorije teladi, krava za klanje SIM rase, priplodnih ovaca, kao i priplodnih krava MELEZA. Takođe je zapažena bolja ponuda prasadi gdje se zapaža prisustvo

samo jednog legla iz domaće populacije, a većina grla je uvoz iz Srbije, namijenjenih za dalji tov i čija je cijena porasla sa 2 na 2,5€/kg žive mjere. I dalje je velika potražnja priplodnih junica i krava svih rasa, koje se, u rjeđim slučajevima, mogu kupiti na poljoprivrednim gazdinstvima.

Nikšić

Na stočnoj pijaci u Nikšiću nije bilo ponude. Cijene se i dalje uzimaju direktno sa farmi, a one su na istom nivou kao i prethodne nedjelje.

Pljevlja

Na stočnim pijacama u Pljevljima i dalje je slaba ponuda stoke. Ove nedjelje je u ponudi bilo samo četiri kategorije stoke.

Cjenovni trend je nepromijenjen a prodaja se obavljala i na farmama.

Podgorica

Na podgoričkoj stočnoj pijaci ovog ponedjeljka je malo bolja ponuda i tražnja. Najveća tražnja je bila za prasadima i jagnjadima. Što se tiče ostalih vrsta i kategorija stoke prodaja je uobičajena.

Bijelo Polje

Na stočnim pijacama u Bijelom Polju u toku ove sedmice izražen je blagi porast ponude. Cijene su uz manje promjene zadržale skoro isti nivo. Kao i prošlih nedelja izražena je osjetna razlika u cijeni između pijaca u Pavinom Polju i Tomaševu u odnosu na Loznu gdje su cijene osjetno veće.

**REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE**

IZVJEŠTAJ O CIJENAMA ŽIVE STOKE

Datum prikupljanja podataka: 12 – 18. 4. 2007. godine
Izveštaj sastavila: Služba za selekciju stoke RCG

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
1	Telad 80-160 kg SIM kg	~	2.60 (2.60-2.60)	2.80 (2.70-3.00)	~	~	~	2.70 (2.65-2.80)
2	Telad 80-160 kg kg	2.60 (2.80-2.90)	2.50 (2.50-2.50)	2.30 (2.20-2.50)	2.80 (2.70-3.00)	2.50 (2.50-2.60)	3.00 (3.00-3.10)	2.62 (2.62-2.77)
3	Junad do 300 kg SIM kg	~	~	1.70 (1.60-1.80)	~	~	2.20 (2.10-2.30)	1.95 (1.85-2.05)
4	Junad do 300 kg kg	1.60 (1.70-1.80)	~	1.60 (1.50-1.70)	2.00 (1.80-2.10)	~	2.20 (2.10-2.30)	1.85 (1.78-1.98)
5	Junad preko 300 kg kg	~	1.50 (1.50-1.50)	~	1.60 (1.50-1.80)	1.80 (1.80-1.80)	~	1.63 (1.60-1.70)
6	Krave za klanje SIM kg	~	1.30 (1.30-1.30)	~	~	~	~	1.30 (1.30-1.30)
7	Krave za klanje kg	0.80 (0.75-1.05)	~	0.90 (0.80-1.00)	0.90 (0.80-1.10)	1.00 (0.90-1.10)	0.80 (0.80-1.00)	0.88 (0.81-1.05)
8	Prasad kg	2.70 (2.70-2.70)	2.50 (2.30-2.50)	3.00 (2.80-3.50)	2.80 (2.50-3.20)	~	2.70 (2.60-2.70)	2.74 (2.58-2.92)
9	Jagnjad kg	3.00 (2.80-3.00)	2.50 (2.50-2.50)	2.70 (2.50-2.90)	2.80 (2.60-3.00)	2.50 (2.50-2.50)	3.00 (3.00-3.10)	2.75 (2.65-2.83)
10	Ovce za klanje kg	~	~	~	~	~	1.80 (1.60-2.00)	1.80 (1.60-2.00)
11	Ovnovi kg	~	2.00 (2.00-2.00)	~	~	~	~	2.00 (2.00-2.00)
12	Jarad kg	~	2.50 (2.50-2.50)	~	~	~	3.00 (3.00-3.15)	2.75 (2.75-2.83)
13	Koze za klanje kg	~	~	~	~	~	1.60 (1.50-1.80)	1.60 (1.50-1.80)

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
14	Priplodne ovce grlo	~	130.00 (130.00-150.00)	~	150.00 (120.00-170.00)	~	~	140.00 (125.00-160.00)
15	Priplodne koze grlo	~	80.00 (80.00-100.00)	110.00 (90.00-130.00)	130.00 (120.00-150.00)	~	~	106.67 (96.67-126.67)
16	Priplodne junice HF grlo	~	~	~	1,100.00 (800.00-1,200.00)	~	~	1,100.00 (800.00-1,200.00)
17	Priplodne junice Melez grlo	~	~	700.00 (650.00-750.00)	~	~	~	700.00 (650.00-750.00)
18	Priplodne krave HF grlo	830.00 (830.00-830.00)	~	~	1,100.00 (900.00-1,300.00)	~	800.00 (800.00-800.00)	910.00 (843.33-976.67)
19	Priplodne krave Melez grlo	650.00 (650.00-650.00)	850.00 (500.00-1,200.00)	~	600.00 (400.00-800.00)	~	700.00 (550.00-700.00)	700.00 (525.00-837.50)

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 9-15.4.2007. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ Rasa uzrast	Centralna Srbija												Vojvodina						Dominantna cena Srbija			
		Beograd	Obrenovac	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš - Beljin	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica		Zrenjanin		
Dviske	sve	150	220	120	120	150	150	150	130	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	150
Jagnjad	sve	200	190	170	180	185	200	200	200	200	200	200	200	200	190	200	200	170	---	---	---	200	
Jarići	sve	180	---	120	---	145	150	---	130	180	180	170	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	180
Junad	do 300 kg HL	---	---	120	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Junad	do 300 kg SM	150	120	130	120	---	140	140	120	---	135	135	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	120
Junad	>480 kg sve	140	---	120	---	---	130	135	---	---	130	130	---	---	---	---	120	110	---	---	---	---	120
Koze	sve	80	---	80	---	90	---	---	70	100	75	70	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	70
Krave za klanje	HL	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	65	---	---	60	---	---	---	---	---
Krave za klanje	SM	80	85	80	80	80	80	85	85	---	80	80	---	---	80	---	75	75	---	---	---	---	80
Krmače za klanje	>130 kg sve	50	70	60	---	---	65	---	55	55	---	70	---	---	---	---	50	45	---	---	---	---	50
Ovca	sve	120	110	100	120	100	100	90	110	120	90	90	---	---	85	90	80	90	---	---	---	---	90
Ovnovi za priplod	sve	150	110	110	130	150	---	---	120	130	110	120	---	---	---	---	---	150	---	---	---	---	150
Prasad do 15 kg	sve	110	110	110	---	110	100	130	100	120	120	130	---	---	95	110	90	110	---	---	---	---	110
Prasad do 25 kg	sve	100	100	100	140	---	110	120	90	110	120	125	---	---	85	110	90	100	80	100	100	---	100
Priplodne junice	sve	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	140	---	---	---	---	---
Priplodne krave	HL	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	110	---	---	---	---	---
Priplodne krave (din/griu)	SM	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	130	---	---	---	---	---	120	---	---	---	---	---
Šilježad	sve	150	---	130	150	175	150	---	160	150	---	---	---	---	---	150	165	130	---	---	---	---	150
Telad	80-160 kg HL	230	---	180	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	150	190	---	160	---	---	---	---	---
Telad	80-160 kg SM	270	240	240	230	230	240	210	200	---	230	220	---	---	205	240	250	240	---	---	---	---	240
Tovljenici	80-130 kg sve	60	90	70	80	65	70	---	70	70	90	75	---	---	65	80	60	55	60	70	70	---	70
Tovljenici	>130 kg sve	55	80	65	75	55	70	---	65	65	75	---	---	---	55	70	50	45	---	---	---	---	55

Izvor: STIPS

Cijene su izražene u dinarima. (1Euro = 81 dinar)

Prikaz cijena u kn/kg za grupu proizvoda / Stočni sajam-livestock market

Prices for product group

U razdoblju: od 02.04.2007. do 08.04.2007. (14.tj.2007.god.)

Uspoređeno s razdobljem: od 19.03.2007. do 25.03.2007.

(12.tj.2007.god.)

Hrvatska		Regija	Podatak
Proizvod	Tip	Cijena	Razl.
tele simental (80-160 kg)-calf .	1.Min	20,00	0,00
	2.Max	28,00	0,00
	Prosjek	23,79	0,15
tele holstajn (80-160kg)-calf .	1.Min	22,00	0,00
	2.Max	23,00	0,00
	Prosjek	22,50	0,00
junica simental (za klanje)-heifer .	1.Min	10,00	1,00
	2.Max	13,00	0,00
	Prosjek	10,96	0,58
junica holstajn (za klanje)-heifer .	1.Min	9,00	1,00
	2.Max	9,00	0,00
	Prosjek	9,00	0,50
bik simental (>450kg)-beef .	1.Min	11,00	0,00
	2.Max	18,00	0,00
	Prosjek	12,35	0,12
bik holstajn (300-450 kg)-beef .	1.Min	10,00	0,00
	2.Max	11,00	0,00
	Prosjek	10,50	0,00
krava simental (za klanje)-cow .	1.Min	4,00	0,00
	2.Max	11,00	3,00
	Prosjek	5,99	0,15
odojak (25-35 kg)-piglets .	1.Min	11,00	0,00
	2.Max	20,00	0,00
	Prosjek	12,11	-0,87
svinja (80-120 kg)-pig .	1.Min	7,00	0,00
	2.Max	14,00	-1,00
	Prosjek	8,42	0,00
krmača (za klanje)-sow .	1.Min	5,00	1,00
	2.Max	6,00	-2,00
	Prosjek	5,50	-0,38
janjad-lambs .	1.Min	18,00	-2,00
	2.Max	35,00	0,00
	Prosjek	25,82	0,62
ovca (za klanje)-sheep .	1.Min	7,00	-2,00
	2.Max	9,00	0,00
	Prosjek	8,00	-1,00
ždrijebe-foal .	1.Min	12,00	1,00
	2.Max	13,00	1,00
	Prosjek	12,50	1,00
konj-hors .	1.Min	10,00	0,00
	2.Max	11,00	1,00
	Prosjek	10,50	0,50

Cijene su izražene u kunama. (1Euro = 7,3 Kuna)

Izvor: TISUP

COMMISSION EUROPEENNE

Direction générale de l'Agriculture

D2. Viandes bovine, porcine, ovine et aviculture

CENE STOKE ZA KLANJE U EU

CENE NA TRŽIŠTU ZEMLJE ČLANICE

PRIX DE MARCHÉ - ETATS MEMBRES
MARKET PRICES - MEMBER STATES

Datum

od: 02.04.07

do: 08.04.07

(EURO/100kg PC/DW)	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	GR	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	EU			
Junad U2	3115	2793	3348	3099	2801	4070	3816	3340	2922	3670	3373	3139	2412	3963	2859	3023	3526														
Junad U3	2913	2764	3314	3068	4110	3702	3200	2924	3500	3421	3229	342	2419	3890	2879	2991	3341														
Junad R2	2775	2721	3098	3046	2575	4027	4057	2960	2854	3271	1822	3398	2507	3862	1876	2911	2733	3124	2769	2901	3237										
Junad R3	2541	2703	308	2987	3890	3354	2900	2879	3239	1895	1785	3186	3522	2946	3078	2393	3823	1851	2937	2696	3110	2780	2915	3050							
Junad O2	2378	2557	2719	2655	2134	3793	2728	2640	2741	2805	1871	1810	2640	2388	3790	1891	2813	2678	2583	2637	2724	2648									
Junad O3	2211	2352	2607	2745	2668	3710	3225	2590	2751	2711	2805	1816	1833	2540	3522	2652	2882	2350	3645	1836	2839	2678	2670	2694	2775	2740					
Junad	2807	2352	2707	2811	2916	2752	3894	3546	3006	2862	3445	2805	1834	1813	3333	2417	3522	2879	3093	2355	3842	1829	2923	2718	2647	2715	2850	3129			
Bikovi R3	2629	2629	2755	2755	2755	2590	2642	2590	2642	2751	2364	1825	1825	2364	2680	2524	2680														
Bikovi	2629	2629	2755	2755	2755	2590	2642	2590	2642	2751	2364	1825	1825	2364	2680	2524	2680														
Goveda U2						3400	2900	3400	2900	3797																					
Goveda U3						3400	2906	3400	2906	3391																					
Goveda U4						380	2908	380	2908	2950																					
Goveda R3						310	2846	310	2846	3136																					
Goveda R4						2840	2852	2840	2852	2895																					
Goveda O3						2840	2750	2840	2750	2925																					
Goveda O4						2880	2757	2880	2757	2740																					
Goveda						2847	2551	2419	2815	3264																					
Krave R2	2553					3050	2458	3050	2458	1792	2055	1839																			
Krave R3	2455	2134	2653	2452	2001	3090	2415	2461	2461	2876	1798	2509	2292	2017	2094	1875	1763	2022	2685	2432	2624										
Krave R4	2053	2608	2464	2592	2592	2930	2440	2440	2440	1844	2402	2332	2027	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	
Krave O2	2261	1896	2136	2182	1416	1774	1818	2550	2245	2057	204	1500	2386	1868	2218	2016	1859	2058	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	
Krave O3	2200	1687	1832	2344	2267	1423	1721	1876	2800	2342	2112	1822	1526	2432	1827	2284	2036	1818	1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869	
Krave O4	2092	1662	1879	2320	2316	1402	1633	2510	2365	1802	1524	2004	1802	1524	2004	2311	2071	1887	1831	1831	1831	1831	1831	1831	1831	1831	1831	1831	1831	1831	
Krave P2	1885	1662	1662	1701	1783	1335	1472	2140	1836	1768	1649	1244	1413	2187	1664	1850	1808	1888	1777	1777	1777	1777	1777	1777	1777	1777	1777	1777	1777	1777	
Krave P3	1764	1636	1653	2032	1601	1423	1500	2390	2284	1904	1649	1245	1507	2248	1868	2041	1876	1765	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	
Krave	2782	1665	1634	2049	2209	1377	1738	1778	2821	2288	1843	1649	1205	1465	2509	1842	2055	2207	2125	1821	1857	1857	1857	1857	1857	1857	1857	1857	1857	1857	
Junice U2	3250					3630	3930	2940	4201	3022	2935	3427																			
Junice U3	3055					3816	3880	2936	4118	2845	2086																				
Junice R2	2620	2178	2959	2959	3276	3290	2880	3942	3942	3257	3890	2627	1877	3890	2656	2040	2680	2010	2768	3014	3161										
Junice R3	2470	2161	2955	2869	1793	3900	3706	3300	2891	3945	1701	3203	2469	2064	2633	2066	2066	2066	2066	2066	2066	2066	2066	2066	2066	2066	2066	2066	2066	2066	
Junice R4	2088	2968	2775	2981	3080	2894	2981	3080	2894	1733	2633	2066	1876	2466	2040	2660	3012	2891													
Junice O2	2042	2287	1899	3909	3115	2840	2756	2437	2437	1258	1657	2300	1757	2279	2000	3787	1706	2400	1917	2372	2427	2677	2520								
Junice O3	1955	2670	2317	1811	3436	3009	2790	2781	2343	2409	1405	1726	2590	1875	2417	2049	1748	2517	1891	2270	2595	2853	2513								
Junice O4	1841	2567	2309	2106	2280	2720	2779	2409	1663	1759	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	1865	
Junice	2875	2098	2806	2649	1914	3745	3537	3424	2851	3957	2409	1830	1868	3057	1862	2935	2469	2696	2045	3883	1855	2628	2002	2201	2624	2969	3121				
Polukit	2410	2187	2315	2492	2587	1787	3539	3256	2844	2728	3277	2349	1418	1882	2928	1878	2888	2259	2723	2128	3374	1722	2507	2162	2238	2553	2830	2790			
Promena poslednje nedelje	-0.6	14.4	-0.5	-116	0.8	2.1	19	-0.5	-14	0.6	-20	-0.2	13	0.3	-4.2	-8.7	-9.3	-20	0.7	19	13	7.6	-16	14	-4.9	-0.4	11	-0.26			

Izvor: EU Komisija

ISHRANA OVACA

Ovce kod nas obično žive 10-12 god. U našim uslovima iskorišćavaju se od 6-8 god.

Struktura stada u našim uslovima:

- priplodne ovce 67%,
- podmladak za remont stada 30% i
- priplodni ovnovi 3%.

Ishrana ovaca za vrijeme laktacije

Ishrana prvih 60 dana kada ovce daju 0,6 do 1,5 l dnevno. Za ovce teške 40-50 kg dnevni obrok u zimskom periodu je:

- 4-6 kg silaže
- 0,6 kg sijena
- 250-300 gr koncentrata

Poslije ovog perioda količina mlijeka je u blagom opadanju. Obrok u štalskim uslovima bio bi slijedeći:

- 4 kg silaže
- 0,6 kg sijena
- 150-200 gr koncentrata

Ovce koji gaje blizance daju 20-25% više mlijeka u odnosu na jedinačne ovce iste rase i kategorije. U samoj tehnici hranjenja mora da postoji izvijesan red. Ovce za vrijeme laktacije u zimskom periodu moraju da se hrane ravnomjerno bez naglih promjena. Hranjenje se vrši 3 puta: ujutru, u podne i uveče. Hranjenje u ovčarniku vrši se samo u hladnim i vjetrovitim danima, a u svim ostalim prilikama izvan ovčarnika, na mjestu zaklonjenom od vjetrova.

Silažu i korjenasto-krtolasta hraniva treba davati prije pojenja, a koncentrat poslije

pojenja ovaca. Slama prije svega, ovsena jačmena ili pšenična daje se ujutru kada ovce imaju veći apetit, a sijeno u podne i predveče. Ovcama se so stavlja u jaslama da ližu po volji, jer so utiče na lakše varenje i bolje iskorišćavanje suve hrane. Pojenje ovaca vrši se 2 do 3 puta dnevno svježom i čistom vodom čija temperatura je oko 16°C. Jednom je grlu u proljeće potrebno 3,5-4 l vode, ljeti 5-5,5 l, jeseni 3-3,5 l i zimi 1,7 do 2,3 l vode. Prelaz sa zimskog obroka na pašu vrši se postepeno uz prethodno prihranjivanje ovaca ujutru prije nego što se istjeraju na pašnjak. Izbjegava se napasanje ovaca na pašnjaku koji je prekriven slanom ili rosom, jer dolazi do naduna i uginjavanja ovaca. Za vrijeme vegetacije ovce se napasaju pašom gdje u cjelosti zadovoljavaju svoje potrebe.

Ishrana gravidnih ovaca

Gravidnost kod ovaca traje 5 mjeseci ili 145 do 155 dana. Ishrana i potrebe ovaca u prvoj polovini gravidnosti je ista kao i kod neoplođenih ovaca iz razloga što su dnevni prirasti ploda veoma mali. U drugoj polovini bremenitosti, a naročito pred kraj treba obratiti posebnu pažnju u pogledu ishrane jer tada plod naglo raste. U četvrtom mjesecu 40-45 grama na dan a u petom mjesecu 120-150 grama na dan. Radi toga u ovom periodu se pojačava ishrana, pri čemu se dobijaju jagnjad sa većom porodnom težinom i bolja mlječnost ovaca u sljedećoj laktaciji. Radi toga je potrebno da se obezbijedi paša dobrog kvaliteta tj. raznovrsnog botaničkog sastava kojim u cjelosti mogu da se podmire potrebe. U našim uslovima gajenja, bremenitost pada u jesenjem i jesenje-zimskom periodu kada je oskudna paša te je obavezno

prihranjivanje koncentrovanom hranom u količini od 150 - 200 grama dnevno po grlu. Zimski obrok treba sastavljati iz više raznovrsnih hraniva. Glavni obrok gravidnih ovaca u zimskom periodu treba da čini kvalitetno sijeno leguminoza. Kao koncentrovanu hranu treba koristiti prekrupu ovsa, kukuruza, ječma, mekinje, sa dodatkom minerala i vitamina. Ukoliko se ishrana ne normira onda obrok za ovce teške 50 kg treba da iznosi 2 kg sijena i 300 grama koncentrata, ili 0,6 kg sijena, 1kg slame, 1 kg stočne repe i 300 gr koncentrata. Ovim obrocima se dodaju 15-20 grama vitaminsko mineralne smješe. U drugoj polovini bremenitosti ovce ne treba puštati na ispašu na smrznutim terenima, ne treba davati smrznuta i buđava hrana, suviše kisela silaža i u većim količinama, ne treba ih napajati suviše hladnom vodom.

Gajenje jagnjadi do zalučenja

Po rođenju jagnje treba da se zadoji što prije i da posisa kolostralno mlijeko. U toku prvih 2-3 dana jagnje treba držati sa majkom, po mogućnosti u posebnom boksu veličine 1,23m². Poslije toga ovce sa jagnjadima se grupišu po 20 grla prema datumu zalučenja i tako ostaju 30 dana. Zatim mogu se grupisati po 150-200 ovaca sa jagnjadima. Prvih 15 dana jagnjad sisaju po volji (svakih 2-3 sata). Poslije 2 nedelje jagnjad ne mogu da podmire svoje potrebe majčinim mlijekom, posebno blizanci tako da se moraju prihranjivati. Najbolje je da se prihranjivanje vrši u posebnom boksu. Prihranjivanje se vrši sa najkvalitetnim sijenom lucerke, otavom i koncentratom. Od koncentrata najbolje je dodavati prekrupu od ovsa i smješu žitarica uz dodatak uljanih sačmi i vitaminsko mineralnih predsmješa. Pri kraju drugog mjeseca potrošnja koncentrata dostiže 200-300 grama dnevno po jagnjetu. Smješa koncentrata može izgledati ovako: 45% kukuruz, 15% suncokretova sačma, 10% sojina sačma, 10% ovas, 10% ječam 8% mekinje, 1% premiksi i 1% so. Ovakva smješa koncentrata ima oko 16%

proteina. Ukoliko se jagnjad ostavljaju za priplod mogu se zalučiti sa navršenih 3 mjeseca starosti. Za ovaj period jagnje pojede oko 18-25 kg koncentrata i dostigne težinu od 20 do 26 kg. U ovčarskim rejonima gdje se ovce muzu i mlijeko koristi za spravljanje sireva jagnjad se mogu zalučiti sa starošću od 6 nedelja uz uslov da su obezbijeđeni koncentratu koji će uspješno zamijeniti majčino mlijeko. Najranije zalučivanje jagnjadi je sa starošću od 30 dana tj. sa težinom ne manjom od 12 kg.

Gajenje jagnjadi poslije zalučenja

Da bi se pripremio kvalitetan podmladak za priplod jagnjad se po zalučenju klasiraju po rasi, polu i težini. Za remont stada treba ostaviti 20% jagnjadi za priplod +5-10%, jer će kasnijim odabiranjem neka grla otpasti. Najbolja hraniva za odlučenu priplodnu jagnjad je dobra paša. Na slabijim pašnjacima potrebno je dodati koncentrat u količini od 100 do 200 grama. Ukoliko se odlučena jagnjad drže štalski onda uz obezbeđenje kvalitetnog sijena i lucerke treba dodati 200-250 grama koncentrata. Kada se završi pašni period i kada se pređe na zimski obrok tj. kada su grla stara oko 8-12 mjeseci, u obroku se daje 0,5 kg sijena, 2 kg silaže, 0,5 kg slame i 100-200 grama koncentrata. Kada navrše 1 godinu prelaze na obrok odraslih ovaca, te im se može davati obrok od 0,5kg sijena, 2-4 kg silaže, 1 kg slame i oko 100-200 grama koncentrata.

Tov odraslih ovaca

Škartiranje starih ovaca i grla koja nijesu pokazala zadovoljavajuće proizvodne rezultate izdvajaju se za tov. Formiraju se stada koja se tjeraju na dobre planinske pašnjake gdje se čuvaju sve do oktobra kada je obično i klanje ovaca. Zelena trava na pašnjacima je najbolja hrana za ovce iz razloga što suva materija mladih trava sadrži 20-25 % proteina, 4-5% masti i 9-11% min. materije. U toku ljeta ovcama na pašnjacima 1-2 puta nedeljno

treba dati so u smješi sa mekinjem ili obezbijediti uzimanje kamene soli po volji. Na taj način ovce bolje iskorišćavaju planinsku pašu i postižu veću težinu u tovu. Tov odraslih ovaca na paši je rentabilan, ako je paša dobra i ako su vremenski uslovi povoljni.

Ishrana ovnova

Ishrana ovnova za VO (imaju poseban režim ishrane u centrima za VO i na društvenim farmama).

Ishrana ovnova za prirodno parenje je slična režimu ishrane odraslih ovaca, s tim što se 30 dana prije sezone parenja prihranjuju koncentratom u količini od 100-400 grama, a u sezoni parenja koncentratom 500-600 grama dnevno po grlu i 30 dana po završetku parenja sa koncentratom u količini od 100-400 grama dnevno po grlu.